

новітні тренди. Економіка та суспільство, 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-15>

2. Shulha, N., & Omelenchuk, V. (2024). ESG-ризиками банків. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право, 133(2), 101-119. [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)06](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)06)

3. Bortnikov, H., & Liubich, O. (2022). Управління ESG-ризиками в українських банках. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 6(47), 19-33. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.47.2022.3885>

4. Pshyk, B. I. (n.d.). Financial aspects of the post-war reconstruction of the Ukrainian economy based on the use of ESG approaches. OUCI. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-1-5>

5. Makarenko, I., Gryn, V., Proskurina, N., Pushkar, I., & Goncharova, V. (2023). Transparency and information asymmetry in the financial market: Strategic dependencies between sustainability disclosure, SDG achievement and financial and information efficiency. Investment Management and Financial Innovations, 20(4), 127-137. [https://doi.org/10.21511/imfi.20\(4\).2023.11](https://doi.org/10.21511/imfi.20(4).2023.11)

6. Onyshchenko, S., Yehorycheva, S., Karpenko, Ye., & Vovchenko, O. (2025). Reporting on the sustainable development of Ukrainian banks: Current state, challenges and prospects. Economy of Development, 24(1), 84-95. <https://doi.org/10.63341/econ/1.2025.84>

УДК 330

Борщук О. С., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ФОРМУВАННІ МОДЕЛІ СТАЛОГО ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Розгляд питання ефективності функціонування банківської системи (БС) у післявоєнний період вимагає якісно нових науково-методичних підходів, що виходять за межі традиційного аналізу прибутковості чи ліквідності. У сучасних умовах, коли національна економіка потребує фундаментального відновлення, ефективність банківського сектору слід трактувати як його здатність виступати драйвером сталого економічного зростання [4]. Методологічно доцільно виокремлювати декілька рівнів аналізу: ефективність системи як цілісного

інституту, функціональну ефективність Національного банку України (НБУ) та комерційних банків (КБ), а також результативність їхньої синергійної взаємодії з економічними агентами реального сектору. Об'єктивна оцінка ускладнюється неможливістю чіткого компаративного аналізу з огляду на унікальність воєнних шоків, що потребує побудови адаптивної системи індикаторів [4, 5].

Оцінка результативності БС у післявоєнний період має базуватися на декількох стратегічних блоках аналізу. Першочерговим вектором є дослідження глибини та динаміки проникнення банківських послуг у національну економіку. Це передбачає моніторинг не лише кількісних обсягів активів та капіталізації, а й питомої ваги кредитного портфеля у структурі ВВП. Саме приріст цих показників у поєднанні із забезпеченням безперервності відтворювальних процесів свідчить про реальний вплив фінансового сектору на відновлення [5]. Банківська система повинна трансформуватися у активний механізм підтримки фінансових потоків, що сприяє збалансованості соціально-економічного розвитку та нівелюванню дефіциту капіталу в стратегічних галузях.

Важливим компонентом науково-методичного підходу є оцінка ефективності грошово-кредитної політики регулятора. У повоєнній моделі відновлення це означає аналіз оптимальності емісійних процесів та управління грошовою масою в обігу з метою уникнення інфляційних перекосів. Оцінці підлягають рівень монетизації економіки, стабільність курсоутворення та ефективність інфляційного таргетування як ключового фактора довіри інвесторів [6]. Показником результативності діяльності НБУ також виступає стан офіційних золотовалютних резервів та здатність забезпечувати безпеку й безперебійність платіжної інфраструктури, що є критичним для стійкості фінансового простору [4].

Ефективність макропруденційного регулювання та банківського нагляду має аналізуватися через призму калібрування інструментів нагляду та впровадження систем раннього попередження ризиків. Це вимагає не лише дотримання обов'язкових нормативів, а й розвитку методик стрес-тестування та адаптації наглядових практик до стандартів Європейського Союзу [4]. Ефективність нагляду у післявоєнний період має оцінюватися через здатність регулятора мінімізувати системні ризики, одночасно стимулюючи комерційні банки до фінансування проєктів відновлення. Особливої уваги потребує управління непрацюючими активами (NPL), оскільки темпи їхнього скорочення є прямим індикатором відновлення платоспроможності позичальників та адекватності банківських ризикових стратегій.

Ефективність ринку банківських послуг України у післявоєнний період слід розглядати через показники інституційної стійкості КБ, рівень концентрації

капіталу та якість сервісного обслуговування. Результативність взаємодії БС з економікою вимірюється через доступність кредитного ресурсу для малого та середнього бізнесу (МСБ), розвиток іпотечного кредитування та рівень фінансової інклюзії [2, 5]. Впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту для аналізу клієнтської бази та прогнозування ризиків, стає невід'ємною частиною оцінки операційної ефективності установ.

Окреме місце в системі оцінки займає внесок банківської системи у реалізацію Глобальних цілей сталого розвитку. Це вимагає інтеграції ESG-критеріїв (екологічних, соціальних та управлінських) у методику оцінки ефективності банківської діяльності. Банківська система має демонструвати прогрес у «зеленому» фінансуванні, підтримці енергоефективних проєктів та забезпеченні соціальної відповідальності бізнесу [1, 3]. Оцінка такого внеску повинна базуватися на прозорій звітності та відповідності міжнародним таксономіям сталого фінансування.

Таким чином, комплексна оцінка ефективності БС у післявоєнний період повинна охоплювати інституційний, функціональний та соціальний аспекти. Використання стохастичних прогностичних моделей та машинного навчання дозволить регулятору та комерційним банкам не лише реагувати на поточні виклики, а й превентивно формувати умови для сталого економічного поступу. Синергія виваженої монетарної стратегії та інноваційної активності банків є необхідною передумовою трансформації БС у фундаментальний драйвер національного відродження [4, 5].

Література

1. Біла книга з управління екологічними, соціальними та управлінськими (ESG) ризиками у фінансовому секторі. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-z-upravlinnya-ekologichnimi-sotsialnimi-ta-upravlinskimi-esg-rizikami-u-finansovomu-sektori>.
2. Методичні рекомендації з правил інклюзивного надання фінансових послуг в установах України: Рішення правління НБУ від 05 липня 2024 року № 240-рш. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_05072024_240-rsh.
3. Політика НБУ щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf.
4. Річний звіт Національного банку за 2024 рік – стійкість як фундамент для відновлення економіки. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2024-rik-stiykist-yak-fundament-dlya-vidnovlennya-ekonomiki>.
5. Стратегія розвитку кредитування. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lending_development_strategy_2024.pdf.

6. Khvedchuk K., Sinichenko V., Topf B. Estimating a Natural Level of Financial Dollarization in Ukraine. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2019. № 247. С. 38–44.

УДК 336.7:502.131.1(477)

Середа О.О., к.е.н., доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну,
м. Київ, Україна

ESG-ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Розвиток фінансової системи України відбувається в умовах посилення вимог до сталого розвитку, зростання ролі екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у прийнятті фінансових рішень та поглиблення євроінтеграційних процесів. Це зумовлює поступову трансформацію інституційного середовища фінансової системи, у межах якого змінюються підходи до регулювання, нагляду та розподілу фінансових ресурсів. У сучасних умовах фінансові інститути дедалі більше орієнтуються на довгострокову стійкість, водночас імплементація ESG-підходів в Україні відбувається нерівномірно та супроводжується інституційними, регуляторними й ринковими обмеженнями. Посилення інтеграції України до європейського фінансового простору вимагає адаптації національної системи регулювання до міжнародних стандартів сталого фінансування, що підвищує значущість дослідження інституційних аспектів ESG-трансформації як ключового напрямку модернізації фінансової системи.

У інституційному вимірі ESG виступає механізмом модернізації правил, норм і стандартів діяльності фінансових інститутів. Його впровадження зумовлює перегляд регуляторних підходів, посилення вимог до розкриття нефінансової інформації, удосконалення систем корпоративного управління та інтеграцію ризик-орієнтованого підходу з урахуванням екологічних і соціальних факторів. Роль ESG-підходу також проявляється у зміні функціонального навантаження фінансових посередників, які переходять від традиційного перерозподілу фінансових ресурсів до активного впливу на сталий розвиток економіки через фінансування екологічно та соціально відповідальних проєктів